

4791
† ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣΤΕΡΩΝ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΕΙ
ΤΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΙΕΡΟΚΟΣΜΙΚΩΝ
ΠΑΝΗΓΥΡΕΩΝ

Ἀνάτυπον
ἐκ τοῦ ΙΓ' τόμου τῆς Λαογραφίας

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1951

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣΤΕΡΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΕΙ ΤΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΙΕΡΟΚΟΣΜΙΚΩΝ ΠΑΝΗΓΥΡΕΩΝ¹⁾

ΥΠΟ
† ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΔΕΩΝ

Ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντίνου πόλει τελουμένων μεγαλοπρεπῶς ἐορτῶν ἀναγράφω τόσας, ὅσας εἶδον, καὶ ἐκεῖνας περὶ ὧν ἤκουσα ἢ ἀνέγνωσά μου· τάττω δὲ πρῶτον τὸν πατριαρχικὸν ναόν· ἐλέχθη ὅτι ἦτο τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Τιμόθεος ὁ ἀπὸ παλαιῶν Πατρῶν πατριάρχης Κωνσταντίνου πόλεως, εὐρύνας ἢ ἀνοικοδομήσας αὐτόν, ἐπεφήμισεν εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου τῷ 1614. Εἰς σύγχρονα καὶ μεταγενέστερα πατριαρχικά γράμματα ἀπὸ τοῦ 1601 τιτλοφορεῖται «Ἅγιος Γεώργιος τὸ νέον Πατριαρχεῖον — τὸ ἐν Διπλοφαναρίῳ». Τὸ Φανάρι ἦτο — μᾶλλον τοποθεσία τοῦ Φανάρι — ἦτον ὁ λόφος τοῦ Μουχλίου πρὸ τῆς ἀλώσεως. Φανάριον μετὰ ταῦτα, ἴσως ἀπὸ τοῦ 1601, ἦτο σύνολος ὁ χῶρος ὁ ἀπὸ Βλάχ· Σεραγίου μέχρι τῆς πύλης τῆς κλειούσης πρὸς δυσμὰς τὸ πτερόν τοῦ Πετρίου. Οὔτε τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Γεωργίου, οὔτε ἐορτὴν τινα τῆς Θεομήτορος ἐπανηγύριζε μεγαλοπρεπέστερον ὁ ναὸς ἢ ἡ πατριαρχικὴ συνοικία τοῦ Φαναρίου· διότι ἐώρταζον δύο ἐορτὰς ἄλλας.

Ἡ πρώτη ἦτον ἡ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τῇ 11 ἰουλίου. Κατὰ ταύτην ἐχοροστάτει ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ὅπου φυλάσσεται τὸ λείψανον αὐτῆς, ὁ πατριάρχης, ἦτο δέ, καθὼς ἔλεγον ἐν Φαναρίῳ, γυναικοπανήγυρις, διότι ὁ ναὸς ἀπὸ πρωίας μέχρις ἐσπέρας ἔμενεν ἀνοικτός, ἢ λάρναξ ἢ κλείουσα τὸ λείψανον ἀνοικτὴ πρὸς προσκύνησιν, αἱ δὲ γυναῖκες ἀγοράζουσαι βελόνας ἀπὸ τῶν ἐφημερίων τοῦ ναοῦ, διεπέρων αὐτὰς ἀπὸ τοῦ περιβάλλοντος τὸ λείψανον ὑφάσματος. Ἔλεγον δὲ ὅτι «θὰ πᾶμεν νὰ προσκυνήσωμεν τὴν δασκάλτσαν».

Ἡ δασκάλα αὐτὴ μοὶ ὑπενθυμίζει τοὺς εἰς τὰ Ταῦλα καθημένους ὀρθοδόξους ἔλληνας καὶ ἑλληνίδας· αὐτοὶ εἶχον παρθεναγωγεῖον πρὸ τοῦ

¹⁾ Ἀνακοίνωσις, γενομένη εἰς τὸν Σύλλογον Μεσαιωνικῶν γραμμάτων τῇ 4 XII 1939. [Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὴν ἀνέκδοτον ταύτην ἀνακοίνωσιν τοῦ ἀειμνήστου ἐρευνητοῦ τῆς Τουρκοκρατίας Μανουὴλ Γεδεῶν, ἀναφερομένην εἰς τὴν χριστιανικὴν λαογραφίαν καὶ παρέχουσαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας δι' ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις παρελθόντων αἰώνων. — Σ. τ. Δ.]

1850, καθὼς εἶχε τὸ Φανάριον, ὁ Γαλατάς, καὶ πρὶν αὐτῶν ἡ περὶ τὴν Καλιγαρείαν πύλην ἑλληνικὴ συνοικία. Τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς συνοικίας ταύτης εἶχε προστάτην ἐφέστιον τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν καὶ πανήγυριν ἤγε τῇ 11 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου.

Τὴν 9 Ἰουλίου 1704 Γαβριήλ Γ' ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος ἐπέβαλε πατριαρχικῶς καὶ συνοδικῶς τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς ἑορτῆς ταύτης ἐπιτέλεισιν, καλέσας τοὺς πιστοὺς ἵνα προσέλθωσι πάντες εἰς τὸν τότε στενὸν πατριαρχικὸν ναόν, ἀλλὰ καὶ διατάξας ἵνα τελῆται κατ' ἔτος ἡ μνήμη τῆς ἁγίας ὡς ἑορτὴ μεγάλη.

Δευτέρα πανήγυρις τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πατριαρχικῆς συνοικίας καὶ τοῦ Πατριαρχείου διεξήγετο μεγαλοπρεπῶς ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου. Γνωστὸν ὅτι, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν συνοδικῶν τελουμένην λειτουργίαν, διανέμονται οἱ λοκμαῖδες, κυρίως ἀπὸ τοῦ «κονακιοῦ» τοῦ γέροντος Ἡρακλείας· εἰς πολὺ παλαιότερους χρόνους, ὅτε μεγίστη προεμνηνύετο συρροὴ πιστῶν, κατεσκευάζε καὶ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ διένεμε λοκμαῖδες, ὑπενθυμίζοντας τὰ λαλάγια τῶν βυζαντινῶν. Τὰ πατριαρχικὰ γραφεῖα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἤρουν, ὡς καὶ αἱ φαναριωτικαὶ οἰκογένειαι. Γράφω περὶ συνηθειῶν τηρουμένων πρὸ 80, πρὸ 100 ἐτῶν μέχρι τοῦ 1759. Τότε πρῶτον ὁ πατριάρχης Σεραφεῖμ Β' ὁ ἀπὸ Φιλιπποπόλεως ἐπέβαλε τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς ἱερᾶς τοῦ ἀποστόλου μνήμης ἐπιτέλεισιν, γενομένην ἔκτακτον, διότι τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἀπήγγειλεν Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις.

Τὸ ἔθιμον τῶν λοκμαῖδων εἰσήγαγε, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς τὴν Ἡράκλειαν Γεράσιμος ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας ὁ ἐκ Λέρου, μεταφυτεύσας εἰς Ἡράκλειαν ἔθιμον τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Διατί δὲ ἡ Λέρος παρεσκευάζε κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην λοκμαῖδες, ἄγνωστον.

Τρίτη πανήγυρις τῶν φαναριωτῶν πανημέριος ἠριθμεῖτο ἡ 23 ὀκτωβρίου, μνήμη Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, καθ' ἣν ἐώρταζε τὸ Ἀγιοταφιτικὸν ἐν Φαναρίῳ Μετόχιον· εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν πρωίαν ἐτελεῖτο ἡ λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ὁ δὲ ἀντιπρόσωπος τοῦ Παναγίου Γάφου ἐδέχετο δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπισκέψεις. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ χρόνους παλαιοὺς (πρὸ τοῦ 1862) συνέβαινε νὰ διαμένωσι διαρκῶς οἱ πατριάρχαι τῶν Ἱεροσολύμων ἐν Φαναρίῳ, μετέβαινον πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν πάντες οἱ Ἕλληνες πρόκριτοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεκάθηντο καὶ εἰς μέγα γεῦμα, καὶ ἡ 23 ὀκτωβρίου παρ' ὀλίγον ἀπέβαινε ἑορτὴ τῶν κωνσταντινοπολιτῶν, ὅχι τῶν φαναριωτῶν· ἀλλ' ἔλειπον ἐξ αὐτῆς οἱ λοκμαῖδες.

Αὐτοὶ διενέμοντο πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἀν-

δρέου ὑπὸ τοῦ Μετοχίου τῶν σιναϊτῶν, τοῦ κειμένου μεταξὺ Φαναρίου καὶ Παλατᾶ. Τὴν 25 νοεμβρίου ἐορτάζουν οἱ σιναῖται τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, παροψίδες δὲ ἐκ λοκμαῖδων πλήρεις διενέμοντο εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀρχιερέων, τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, καὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Φαναρίῳ. Ἐπισκέψεις ἀπὸ φυλακῆς πρωίας μέχρι νυκτὸς ἐδέχετο ὁ λεγόμενος ἠγούμενος τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου.

Μεγάλῃ πανήγυρις συνείλκυε κόσμον ἐκ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Μεγάλου Δημητρίου τῆς Ξυλοπόρτης, ἡ τῆς 20 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου, μνήμη τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ· τὸν προφήτην εἶχον ἐφέστιον καὶ πατρῶον προστάτην—ὡς εἴπωμεν Lares καὶ Penates—οἱ γουναράδες, οἱ ρίπτοντες μηλωτάς, ὡς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἔρριψεν ἐπὶ τὸν Ἐλισσαιὲ ὁ προφήτης Ἡλιοῦ. Πρὸ τοῦ 1750 ἄγνωστί συνέβαινε, ἄγνωστί ποῦ ἐτελεῖτο τῶν γουναράδων ἡ ἑορτή. Φύλλον χάριτος ρυπαροῦ προσκομισθέν μοι πρὸ ἐτῶν ἐπληροφόρησεν ὅτι, τῷ 1754 οἱ μαγίστορες τῆς συντεχνίας τῶν γουναράδων ἐξήλεγξαν τοὺς ἀπολογισμοὺς δύο τριῶν ἐτῶν τοῦ παλαιφάτου τῶν Βλαχερνῶν ἁγιάσματος· ὁ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον· ἡ συντεχνία τῶν γουναράδων ἠγόρασε τῷ 1750 ἢ 1751 τὸ ἁγίασμα, καὶ αὐτὴ ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ κόλυμβος τοῦ ἁγιάσματος ἐνεκλείετο ἐντὸς παραπήγματος ἀθλίου, ὅπου ἐστέκετο, ἢ ἐκαθέζετο ὁ παπᾶς τῶν Βλαχερνῶν· ἡ πανήγυρις τῶν Βλαχερνῶν ἐτελεῖτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου τῆς Ξυλοπόρτης.

Εἰς αὐτὸν ἐτέλουσαν οἱ γουναράδες τὴν ἑορτὴν τοῦ πάτρωνος ἁγίου τῇ 20 Ἰουλίου, ἐξοδεύοντες πολλὰ εἰς παρασκευὴν μεγάλης ποσότητος κολλύβων διανεμομένων εἰς τὰ μέλη τῆς συντεχνίας καὶ εἰς τινὰς προκρίτους οἰκοῦντας ἐν Φαναρίῳ καὶ Ξυλοπόρτη καὶ εἰς τινὰς συνοικίας πλησιαζούσας τῇ Ξυλοπόρτη. Τῷ 1869 ἐκτίσθη ὁ σφζόμενος—ἐὰν καὶ ὅλως σώζεται—σήμερον ναὸς ξύλινος καὶ εἰς αὐτὸν ἐώρταζον τὸν προφήτην Ἡλίαν, μέχρι τοῦ 1873, διότι, κηρυχθέντος τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος, ἐδημιουργήθη μισάδελφος διχοστασία μεταξὺ τῶν γουναράδων τῶν ἐκ Καστορίας καὶ τῶν ἐξ ἐτέρων μερῶν προερχομένων, καὶ ἀπέθανεν ἡ πανήγυρις.

Δύο μεγάλας πανηγύρεις μοὶ περιέγραφον οἱ γέροντες οἱ πρὸ τοῦ 1880 ἀποβιώσαντες. Ἡ μία τῆς Θεοτόκου Γοργοεπηκόου, ἡ τῶν Ἐξ-Μαρμάρων (ἔξω - Κιονίου), τῇ 15 αὐγούστου, ὅτε πλήθη συνέρροντο πιστῶν πρὸς προσκύνησιν τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνης, εἰς τὴν ὁποίαν προσήρχοντο καὶ κατὰ τὰς κυριακάς. Ὁ ναὸς κεῖται πλησίον τοῦ τόπου, ὅπου ἠγείρετο πρὸ δεκαπέντε αἰῶνων ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου τοῦ Κύρου, ἡ τῶν Κύρου. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἐνεπνεύσθη τὰ ἱερά αὐτοῦ

ἄσματα Ῥωμανὸς ὁ μελωδός.

Ἡ δευτέρα πανήγυρις, ἡ τῆς Ἀναλήψεως ἐν Ψαμμαθία, πολὺν εἴλκυε κόσμον ἐκ συνοικιῶν Κωνσταντίνου πόλεως καὶ ἐκ προαστείων. Οἱ προσκυνηταί, οἱ μὴ ἔχοντες συγγενεῖς, ἢ φίλους ἐν Ψαμμαθία πρὸς ἀνάπαυσιν, διενυκτέρευον ἐν τῷ ναῷ, ἀπήλαυον δὲ τοῦ προνομίου ν' ἀκούσωσι τὴν πρωΐαν, πρὸ τοῦ ὄρθρου, ψαλλόμενον τὸ «Χριστὸς ἀνέστη». Τὸ πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐδημιούργησεν ὁ ΙΘ' αἰὼν, διότι πρὸ τοῦ 1800 ὁ ναὸς τῆς Ἀναλήψεως ἐλέγετο τῆς Θεοτόκου Χρυσσαληθινῆς, πανηγυρίζων, ὡς εἰκάζω, τῇ 21 νοεμβρίου.

Ἐξόρμησις τῶν πιστῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως ἐγένετο καὶ εἰς τὴν Ἀρσοῦ, θρακικὸν χωρίον ἔξω τῆς Κωνσταντίνου πόλεως, ἐπέκεινα τῆς τοῦ Ῥηγίου λίμνης, τοῦ Κιουτσούκ-Τζεκμετζέ. Πάντοτε σκέπτομαι μήπως ἡ Ἀρσοῦ ἦναι φθορὰ ἀπὸ τὰ Ναρσοῦ.

Ἐπὶ βυζαντινῶν, μάλιστα κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα, ἡ τῆς Ἀναλήψεως ἑορτὴ μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγυρίζετο ἐν Γαλατῇ (Συκαῖς), ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ Σωκράτει καὶ Ἐρμείᾳ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς χρονογράφοις.

Συντεχνίας μιᾶς ἑορτὴ κατήντησε ν' ἀποδειχθῆ καὶ γενικὴ τῶν κωνσταντινοπολιτῶν ἑορτὴ, ἡ τῆς 12 δεκεμβρίου, μνήμη τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅστις ἦτο τῶν ἀργυροπρατῶν καὶ τῶν κατασκευαζόντων τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ κοσμήματα καὶ σκεύη, τῶν κουγιουμτζήδων. Καὶ ἐπειδὴ πάντες σχεδὸν οἱ τῆς Κωνσταντίνου πόλεως ὀρθόδοξοι κατέλυον τὴν νηστείαν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως μέχρι τῆς 13 δεκεμβρίου, κατήντησεν ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος εἰς εἰδός τι ἀπόκρεω. Παρεσύρθη δὲ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἀπὸ τῆς κωνσταντινοπολιτικῆς ταύτης ἀπόκρεω νὰ καθορίσῃ ὅτι, ἀπὸ τῆς 12 δεκεμβρίου μέχρι τῆς συνάξεως Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου 7 Ἰανουαρίου ἡ τελετὴ τοῦ γάμου ἀπαγορεύεται.

Μεγάλῃ πανήγυρις τῶν κωνσταντινοπολιτῶν, τελουμένη ὀλίγω μακρὰν τῆς Κωνσταντίνου πόλεως, ἦτον ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κουδουνᾶ, ἐν Πριγκήπῳ τῇ νήσῳ, εἰς ἣν καὶ ἐκ Κωνσταντίνου πόλεως, καὶ ἐκ περιχώρων, καὶ ἀπὸ τῶν χωρίων τῆς Βιθυνίας, πολλοὶ συνέρρεον, καίτοι καὶ πλήθη πιστῶν ἀκουράστων μετέβαινον εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον τὸν Ἀράπην τῆς Ἡρακλείας (Ἀρακλειᾶς). Τόσοι δὲ ἦσαν οἱ συρρέοντες, ὥστε νὰ εἰσπράττῃ ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας ἀπὸ τοῦ προτιθεμένου δίσκου, ἀπὸ γραφῆς ὀνομάτων πρὸς μνημόσυνον, ἢ ἀπὸ οἷας δῆποτε τοιαύτης μαγγανείας περὶ τὰς 300 χρυσᾶς λίρας τουρκικᾶς, 240.000 σημερινῶν ¹⁾ δραχμῶν.

¹⁾ [Ἐννοεῖ τὰς τοῦ 1939.— Σ. τ. Δ.].

Παρατηρῶ ὅτι, περὶ τὸ μέσον τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος ὑπῆρξεν ἔξω τῆς Κωνσταντίνου πόλεως μονὴ Κωδωνοῦ, τῆς ὁποίας ἀγνοοῦμεν τὸν πάτρωνα ἅγιον. Ἴσως ἦν αὕτη. Ὁ καθορισμὸς τοῦ τόπου τοῦ Κωδωνοῦ παραλείπεται.

Τῷ 1871, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, ἀνεκαλύφθη νέον ἁγίασμα ἐν Γκιόκ-Σουγιού τοῦ Βοσπόρου (ἀνατολικῆς, ἢ βιθυνικῆς παραλίας), εἰς τοῦτο δὲ συρροὴ μεγίστη προσκυνητῶν παρετηρεῖτο κατὰ χιλιάδας πολλάς, ζημιώσασα τὴν λαοφίλητον πανήγυριν τῆς Σηλυβριανῆς Παναγίας. Ἐπανηγύριζον καὶ τὰ δύο τῇ 8 Σεπτεμβρίου, ὅτε, μετὰ τὸν Η' αἰῶνα, οἱ βυζάντιοι προπάτορες ἡμῶν ἤγον ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου τῆς Ῥωμαίας ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῶν Χαλκοπρατείων. Πρὸ τοῦ 1872 καὶ πρὸ τοῦ 1860 ὁ μητροπολίτης Σηλυβρίας, τὸ αὐτὸ καθεστῶς ἐφαρμόζων, τὸ ὁποῖον ὁ γείτων Ἡρακλείας, συνήθροιζε σχεδὸν τὴν αὐτὴν ποσότητα. Τῷ 1881 Κύριλλος Κυριακίδης, ὁ πρόεδρος Σηλυβρίας, ἐβεβαίωσε με ὅτι τῷ 1879 ὁ δίσκος αὐτοῦ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως ἐκτεθεῖς, μόλις εἰσέπραξε 30 λίρας χρυσᾶς, σχεδὸν 24.000 σημερινῶν δραχμῶν.

Ἦτο δὲ λίαν εὐεργετικὴ ἡ ἑορτὴ, διαρκοῦσα τρεῖς ἡμέρας, ὡς πᾶσαι αἱ μεγάλαι πανηγύρεις, ἀφίνουσα χρῆμα πολὺ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἀφίνουσα χρῆμα καὶ εἰς τὰ χωρία, εἰς ὅσα ἐστάθμεον οἱ προσκυνηταί, κατασκευάζοντες πανηγύρεως συνέχειαν. Ἦτον ἡ περιλάλητος ἐκ Σηλυβρίας ἐπιστροφὴ, τουρκιστὶ γνωστὴ Silivri donpoussou. Στίφη προσκυνητῶν ἐχόντων φίλους ἢ συγγενεῖς εἰς οἰονδήποτε χωρίον κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν, ἄφινον ποσόν τι χρηματικὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ χωρίου, εἰς τὸ κολτοῦκι (μικρὸν καπηλεῖον), εἰς τὸ καφενεῖον, τὸ ὁποῖον ἐπῶλει καὶ ῥακὴν, ἐνίοτε δὲ ἦτο καὶ παντοιοπωλεῖον μικρόν.

Τὰς περισσοτέρας εἰσπράξεις εἶχον τὰ πλούσια χωρία Σαφράς, δῆθεν Ζεφύριον, 21)2 ὥρας μακρὰν τῶν πρὸς τὴν Θράκην ἢ χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντίνου πόλεως, καὶ αἱ Λίτραι, μίαν ὥραν καὶ ἐν τέταρτον μακρὰν, ἔχον 115-120 οἰκογενείας, μέχρι τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1885, ὅτε ἐκάησαν αἱ 60 Ἴσως.

Εἰσπράττετο χρῆμα ἀπὸ τῶν πανηγύρεων τῶν ἱερῶν, ἐμβιβαζόμενον εἰς ἱερὰ καὶ ἰδιωτικὰ ταμεῖα. Τὰ ταμεῖα ταῦτα, μάλιστα τὰ τῶν ἱερῶν ναῶν ἐχορήγουν εἰς τὰ σχολεῖα πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Καὶ ἠδύναντο οἱ εὐτυχεῖς προπάτορες ἡμῶν νὰ καυχῶνται μετὰ τοῦ παλαιοῦ σοφοῦ, λέγοντες ὅτι, καὶ παίζοντες οὐδὲν ἦττον, καὶ σπουδάζοντες ἐλυσιτέλουν.

© PIZZANCO
MEZANO

 SISMACCHIO
MILANO